

Nr 398

Av herr **Skoglund m. fl.**, om inrättande av en laboratur i gynekologisk radioterapi vid Umeå universitet.

(Lika lydande med motion nr 309 i Första kammaren)

Under senare år företagna undersökningar ger vid handen, att den relativa frekvensen av gynekologisk cancer per 100 000 kvinnor per år inom olika åldersgrupper tilltar kraftigt under 30—40-årsåldern. Frekvensen är högst i 50-årsåldern medan den sjunker i de högsta åldersklasserna. En tidig upptäckt av gynekologisk cancer är därför i hög grad angelägen. Betydelsen härav kan inte överskattas.

Ju tidigare under tumörens utvecklingsskede patienten kommer till behandling, ju gynnsammare är utsikterna för bestående bot eller bättring. Vid livmoderhalscancer kan ungefär 80 procent av patienterna bestående botas, om de behandlas då tumören ännu är begränsad till livmoderhalsen. Om tumören fått spridning i livmoderhalsens närmaste omgivning, överlever ungefär varannan patient. Om tumören fått mer omfattande spridning med dottersvulster i lymfkörtlarna eller utväxning ända mot bäckenväggarna överlever omkring var tredje patient.

Livmoderhalscancern kan emellertid med olika hjälpmedel diagnostiseras redan i ett skede, då tumörförändringarna ännu befinner sig i ett förstadium. Livmoderhalscancern ger i början av det skede då den växer destruktivt i omgivningen ej anledning till symtom. Patienten har därför ej anledning att söka läkarhjälp.

Vid hälsoundersökning av till synes friska kvinnor kan man med hjälp av cytologisk undersökning uppsåra dessa tidiga tumörtillstånd redan innan några symtom kommit till stånd. Vid sådana hälsoundersökningar med cytologisk metodik har man kunnat påvisa mellan 5 och 8 fall av börjande eller redan utbruten livmoderhalscancer per 1 000 undersökta kvinnor.

I Sverige finns sedan många år en väl utbyggd regionvård för behandling av gynekologisk cancer.

Sedan Umeå universitet tillkommit har en behandlingscentral för gynekologisk cancer inrättats, nämligen Konung Gustaf V:s jubileumsklinik i Umeå. Den gynekologiska cancerterapi i övre Norrland är sedan 1962 centraliserad dit. Jubileumskliniken i Umeå har en mycket modern och förnämlig utrustning med goda resurser för sjukvård och forskning.

Sakkunnig handläggning av patienter med gynekologisk cancer fordrar

långvarig och allsidig utbildning av den behandlande läkaren, omfattande såväl kirurgi, gynekologi som radioterapi. Det är också en stor fördel om läkaren har goda insikter i olika metoder för tidigdiagnostik av dessa tumörsjukdomar.

Undervisning i de gynekologiska cancerformernas diagnostik och terapi är av mycket stor betydelse för den blivande läkaren och det viktigaste medlet att åstadkomma en tidig diagnos vid dessa sjukdomar och därmed också förbättring av behandlingsresultaten. Den blivande läkarens utbildning i diagnostiken av dessa sjukdomar ges framför allt vid de radioterapeutiska klinikernas gynekologiska avdelningar. Vid Umeå universitet ges denna undervisning av docent Olle Kjellgren.

Den radioterapeutiska regionsjukvården vid Umeå universitetssjukhus är väl utbyggd med goda forskningsresurser. När det gäller gynekologisk cancer är centraliseringen till kliniken praktiskt taget hundra procentig, vilket ur klinisk forskningssynpunkt är synnerligen gynnsamt. Forskningen rörande de gynekologiska cancerformerna har bl. a. medfört vidgade möjligheter till tidigdiagnos. Härigenom har även skapats förutsättningar för förbättrad behandling av dessa sjukdomar. Angeläget är därvid att ämnet gynekologisk radioterapi blir representerat inom universitetsorganisationen. Medicinska fakulteten vid Umeå universitet har med hög prioritering upprepade gånger framlagt förslag om inrättande av en professur i gynekologisk radioterapi. Även kanslersämbetet har understrukit angelägenheten av inrättandet av en dylik tjänst. Såväl i petitaframställning 1966 som 1967 har ämbetet hemställt om en laboratur i gynekologisk radioterapi vid universitetet i Umeå. Tjänsten anses böra vara förenad med befattning som överläkare vid radioterapeutiska avdelningen vid lasarettet i Umeå och med nuvarande överläkaren, docenten Olle Kjellgren som förste innehavare.

Under hänvisning till det anförda får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av 8:e ht. p. E 10 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala angelägenheten av att en laboratur i gynekologisk radioterapi snarast inrättas vid Umeå universitet.

Stockholm den 25 januari 1968

Gösta Skoglund (s)   Gunnar Lundmark (s)   Astrid Lindekvist (s)

Ingvar Svanberg (s)

Elvira Holmberg (s)
